

Korthals

op de ruime erkenning van in het buitenland totstandgekomen beslissingen, rechtshandelingen en rechtsfeiten op het gebied van afstamming. Die regeling spoot met de ontwikkelingen op het Europese vlak. Het beginsel van wederzijdse erkenning, zoals in de conclusies van Tampere geproclameerd, houdt in dat men elkaars beslissingen zoveel mogelijk erkent als ware het beslissingen die op eigen grondgebied zijn genomen. Dat is op dit punt aan de orde.

Mevrouw Broekers heeft gesproken over de bewoordingen van artikel 2, lid 4. Zij is van mening dat de woorden "nog levende" overbodig zijn en vraagt of daaraan bij het opstellen van een wetsvoorstel nog eens aandacht kan worden besteed. Ter toelichting, over de invoeging van die woorden, meld ik het volgende. De regeling van de buitengerechtigde ontkenning van het vaderschap, dus de ontkenning die plaatsvindt door verklaring van de moeder ten overstaan van de ambtenaar van de burgerlijke stand, heeft de volgende achtergrond. Het nieuwe Nederlandse interne recht stelt zeer stringente vereisten aan een dergelijke handeling. Een buitengerechtigde ontkenning kan in een intern geval alleen plaatsvinden als de man van de moeder binnen 306 dagen voor de geboorte van het kind is overleden en hij en de moeder gedurende die periode reeds van tafel en bed gescheiden waren of gescheiden leefden. Veel buitenlandse stelsels kennen ruimere mogelijkheden voor een buitengerechtigde ontkenning.

Mevrouw **Broekers-Knol** (VVD): Voorzitter. De beantwoording door de minister stemt niet geheel overeen met mijn vragen. Ik heb niet om een uitleg van de woorden in het wetsartikel verzocht; ik heb gevraagd of er bij het opstellen van wetgeving aandacht wordt geschonken aan vragen van taalkundige aard.

Minister **Korthals**: In dat geval zal ik dit onderdeel van mijn beantwoording niet voortzetten. Bij de wetgevingstoets wordt uiteraard gelet op zaken van taalkundige aard. De formulering "nog levende" is bewust in de tekst van de wet opgenomen. Het is zeker geen taalkundige tekortkoming. Aan de hand van de Aanwijzingen voor de kwaliteit van wetgeving worden in de

kwaliteitstoets de taalkundige formuleren beoordeeld. Als er toch nog tekortkomingen blijven, vernemen wij dat graag. Vaak krijgen wij iets dergelijks te horen in de schriftelijke voorbereiding in de Tweede Kamer. Daar volgt dan een nota van wijziging op. Wij proberen dat natuurlijk zoveel mogelijk te voorkomen.

Mevrouw **Broekers-Knol** (VVD): Voorzitter. Ik had de minister ook gevraagd welke procedure bij de taalkundige toets wordt gehanteerd.

Minister **Korthals**: Het antwoord daarop zal ik u nog schriftelijk geven.

De beraadslaging wordt gesloten.

Het wetsvoorstel wordt zonder stemming aangenomen.

Aan de orde is de behandeling van:

- **het wetsvoorstel Wijziging van titel 8 van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek (regels verrekenbedingen) (27554).**

De beraadslaging wordt geopend.

□

Mevrouw **Broekers-Knol** (VVD): Voorzitter. Wetsvoorstel 27554 is zeer juridisch-technisch van aard. Het beoogt regels te geven voor verrekenbedingen in huwelijkse voorwaarden. Dit is een specialistisch onderwerp dat echter wel onze aandacht verdient, omdat het verrekenbeding de pièce de résistance vormt van ons huwelijksvermogensrecht van de laatste dertig jaar, om prof. Van der Burght te citeren. Ik zal mij beperken tot enkele opmerkingen van algemene aard.

In het verslag is door mijn fractie gevraagd waarom de staatssecretaris, na de wijziging van de titels 6 en 8 van boek 1 BW, niet gekozen heeft voor een meer fundamentele herziening van het gehele huwelijksvermogensrecht over een aantal jaren. Het antwoord van de staatssecretaris is helder: er is een wetgevingstraject in drie onderdelen uitgezet. Onderdeel 1 is al wet geworden, onderdeel 2, het verrekenbeding, heeft enige prioriteit omdat daarover wettelijk niets is geregeld, onderdeel 3 volgt daarna. In de literatuur – zie het artikel van prof. Van der Burght, WPNR 01/6437

– is kritiek geuit op de benadering door de staatssecretaris van de tussen echtgenoten bestaande rechtsverhouding. Hij merkt op: "Het standpunt van de ontwerper (dat is: de ontwerper van het wetsvoorstel verrekenbeding) is gedateerd en daarmee laat hij na de wetgeving op een actueel-ethisch niveau te brengen." En juist om dat actueel-ethisch niveau voor het gehele huwelijksvermogensrecht, naast vanzelfsprekend het actueel-juridisch niveau, is het mijn fractie te doen, voorzitter. Wij menen dat dit het best gerealiseerd had kunnen worden door de nog resterende onderdelen 2 en 3 van het wetgevingsproject in één keer te herzien. Graag hoor ik de mening van de staatssecretaris hierover.

In het wetsvoorstel is er uitdrukkelijk van afgezien de begrippen inkomen en vermogen te omschrijven, zo schrijft de staatssecretaris aan de Tweede Kamer in de nota naar aanleiding van het verslag. Prof. Wortman bevestigt dit in WPNR 02/6477. Dit betekent dat partijen in hun huwelijkse voorwaarden hierover het nodige moeten opnemen en dat zij uitdrukkelijk zullen moeten vaststellen wat in hun relatie onder inkomen en vermogen wordt verstaan. Het valt niet uit te sluiten dat daarover misverstanden ontstaan. Hoe ziet de staatssecretaris dit en wat zou dit kunnen betekenen voor de belasting van de rechterlijke macht? In het zesde lid van artikel 141 wordt, kort gezegd, voor de verjaring van de vordering tot verrekening een termijn van drie jaar na beëindiging van het huwelijk genoemd. De staatssecretaris motiveert dit door te verwijzen naar emoties die de overhand zouden hebben na het uiteengaan van de echtelieden. Ik neem aan dat daaronder ook overlijden begrepen is. Hoe is deze verlenging van de verjaringstermijn tot drie jaar, in verband met emoties, te rijmen met de uitzonderlijk korte termijnen in het nieuwe erfrecht, waarbij eveneens emoties aan de orde zijn? Ik zou daarover graag de mening van de Staatssecretaris horen.

Voorzitter. Prof. Van der Burght gaf aan zijn bijdrage over het verrekenbeding in WPNR als titel mee "Beter laat dan nooit, maar toch te vroeg". Zoals ik heb uiteengezet, meent ook de VVD-fractie dat het wetsvoorstel wellicht te vroeg is, omdat naar ons oordeel een meer fundamentele

Broekers-Knol

herziening van het huwelijksvermogensrecht de voorkeur verdient. Door zo'n fundamentele aanpak kan aan de rechtspraktijk wellicht betere op de toekomst toegesneden handvatten worden geboden. Dit is echter voor ons geen reden om niet met het wetsvoorstel in te stemmen. Wij doen dit wel, voorzitter, en wij laten het "beter laat dan nooit" voor de wettelijke regeling van het verrekenbeding prevaleren.

Staatssecretaris **Kalsbeek**: Voorzitter. Ik dank mevrouw Broekers voor haar opmerkingen over dit inderdaad technische wetsvoorstel. Zij eindigt met "beter laat dan nooit", maar zij vindt het aan de andere kant misschien toch nog te vroeg. Ik ben blij dat ook de VVD fractie alles afwegende vindt dat deze wet er nu toch moet komen. Het wetsvoorstel sluit aan bij de praktijk van verrekenbedingen in huwelijkse voorwaarden; bij 73% van de huwelijkse voorwaarden in 1996 ging het immers om verrekenbedingen. Met het voorstel wordt voor een groot deel de jurisprudentie van de Hoge Raad over deze verrekenbedingen gecodificeerd. Dit lijkt mij in het belang van de rechtszekerheid.

Mevrouw Broekers wees erop dat de begrippen inkomsten en vermogen niet in het wetsvoorstel omschreven zijn. Inderdaad zullen partijen die huwelijkse voorwaarden willen overeenkomen, hierover zelf afspraken moeten maken. Dit doen zij nu overigens ook. Het is in de rechtspraak van de Hoge Raad over verrekenbedingen opvallend dat het in veel gevallen gaat over een niet uitgevoerde periodieke verrekening en niet over het inkomensbegrip. Ik verwacht dan ook niet dat het ontbreken van een omschrijving van dit begrip in de wet ertoe zal leiden dat de werklust voor de rechterlijke macht hierdoor zal toenemen. De in dit opzicht bestaande situatie wordt nu bestendig, terwijl die al niet tot veel problemen leidt. Het notariaat heeft natuurlijk een belangrijke verantwoordelijkheid bij het opstellen van huwelijkse voorwaarden. Men kan deze onder meer waar maken met goede omschrijvingen van het inkomensbegrip, toegesneden op de concrete situatie. Tot nu toe gaat dit goed en ik heb geen zorgen over de toekomst.

Verder geeft mevrouw Broekers aan dat de modernisering van het huwelijksvermogensrecht het best gerealiseerd had kunnen worden door dit wetsvoorstel te combineren met het nog komende over het basishuwelijksvermogensregime. Ik ben blij dat ook zij de wenselijkheid van modernisering van het huwelijksvermogensrecht onderschrijft, maar ik deel niet haar mening dat combinatie van de tweede en de derde fase van deze modernisering beter zou zijn geweest. Huwelijkse voorwaarden zijn niet het onderwerp van het derde wetsvoorstel, het gaat juist om het huwelijksvermogensregime dat geldt als er geen huwelijkse voorwaarden overeengekomen zijn. Over de mate waarin de huidige gemeenschap van goederen gewijzigd zou kunnen worden en de invulling daarvan vindt veel overleg met de rechtspraktijk plaats. Dit overleg heeft een bepaald ander karakter dan het meer technische overleg over dit wetsvoorstel. Ik ben dan ook blij dat dit voorstel zijn eigen weg is gegaan en dat de behandeling ervan vandaag wellicht zal kunnen worden afgerond. Ik waag het te betwijfelen of wij hierover vandaag al zouden hebben kunnen spreken, als er geen splitsing tussen het tweede en het derde wetsvoorstel was aangebracht. Dat zou toch jammer zijn geweest.

Ten slotte vroeg mevrouw Broekers hoe de verlenging van de verjaringstermijn in het zesde lid van artikel 141, een verlenging tot drie jaar, te rijmen is met de korte verjaringstermijnen in het erfrecht. Zij heeft gelijk dat in beide gevallen emoties een rol kunnen spelen. De ratio van de korte verjaringstermijn in het erfrecht is een andere. Het gaat daarbij veelal om veel meer personen die tot de nalatenschap gerechtigd zijn, ook personen die verder van de erflater af staan en die minder emotioneel geraakt zijn door diens overlijden. Voor al die personen dient het op vrij korte termijn bieden van rechtszekerheid te prevaleren.

Bij de verrekening aan het einde van het huwelijk gaat het om de verhouding tussen twee personen die geëindigd is. Uiteraard kan dit ook door overlijden, maar gedacht is natuurlijk vooral aan de vele beëindigingen van een huwelijk door echtscheiding. Juist in die gevallen komt het erop aan dat de verhoudin-

gen die dan veelal verstoord zijn, niet door zoiets als een verjaringstermijn en eventuele stuiting daarvan nog verder verstoord raken.

Hiermee zijn dan, naar ik hoop, de vragen van mevrouw Broekers bevredigend beantwoord.

De beraadslaging wordt gesloten.

Het wetsvoorstel wordt zonder stemming aangenomen.

Aan de orde is de behandeling van:
- **het wetsvoorstel Vaststelling van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Ministerie van Justitie (VI) voor het jaar 2002 (28000-VI).**

De beraadslaging wordt geopend.

De heer **Van de Beeten** (CDA): Voorzitter. Ik zie dat de ambtenaren de tribune verlaten; dat stemt gerust. De minister kan het nu geheel zelf af!

Mijnheer de voorzitter. In de Summa theologica behandelt Thomas van Aquino ook de wet. Dat doet hij overigens maar in zeven questiones, aanzienlijk minder dus dan de zeventien die de vaste Kamercommissie, geïnspireerd door haar lid Witteveen, heeft weten op te werpen. Eén van de vraagpunten die Thomas oproept, is of het goed maken van mensen een gevolg van de wet is. Hij antwoordt daarop als volgt: "Ik antwoord met te zeggen dat, zoals tevoren gezegd is in de artikelen 1 en 4 van vraagstelling 90, de wet niets anders is dan een uitspraak van de rede van degene die aan het hoofd staat, door wie de onderdanen bestuurd worden." Ik merk ter zijde op dat ik bij Thomas zo vaak het woord "rede" tegenkom, dat ik af en toe zou denken dat het om het beginselprogramma van D66 zou gaan, als het begrip "beginselprogramma van D66" geen contradictio in terminis zou zijn.

"Nu behoort het tot de deugd van iedere onderdaan dat hij onderworpen is aan degene door wie hij bestuurd wordt, zoals het tot de deugd van de weerstrevende en begerende vermogens behoort dat zij gehoorzaam zijn aan de rede, en op deze wijze 'behoort het tot de deugd van iedere onderdaan dat deze goed onderworpen is aan de vorst', zoals de Filosoof" – Aristoteles – "zegt in